

RIKOSTAUSTAISTEN TYÖELÄMÄOSALLISUUTTA EDISTÄVIÄ JA HANKALOITTAVIA TEKIJÖITÄ

Annika Hokkanen, Ari-Pekka Sihvonen, Anni Hausen, Johanna Stenberg, Anna Vuorelainen ja Juri Voijola

Selvitys 2025

RIKOSTAUSTAISTEN
TYÖELÄMÄOSALLISUUDEN
KIIHDYTTÄMÖ - HOOK

Sisällysluettelo

- Hankkeen ja osallistavan selvitysprosessin tausta
- Kyselyihin vastanneiden taustatiedot
- Rikostaustaisten työllistyminen ja rekrytoiminen
- Rikostaustaisten työllistymistä hankaloittavat tekijät
- Rikostaustaisten työllistymistä edistävät tekijät
- Rikostaustaisten työllistymiseen ja sen tukemiseen liittyvät tiedot sekä tiedontarpeet
- Rikostaustaisten työelämäosallisuutta tukeviin palveluihin ohjaaminen ja hakeutuminen
- Yhteenveto
- Suositukset

HANKKEEN JA OSALLISTAVAN SELVITYSPROSESSIN TAUSTA

Euroopan unionin
osarahoittama

Rikostaustaisten työelämäosallisuuden kiihdyttämö – HOOK

Rikostaustaisten työelämäosallisuuden kiihdyttämö - HOOK on Kuntoutussäätiön ja Rikoksettoman elämän tukisäätiön (RETS) toteuttama kehittämishanke vuosina 2024-2027.

Hankkeessa kehitetään Uudellemaalle kansalaisjärjestölähtöinen yhteistoimintamalli, joka tukee rikostaustaisia henkilöitä, heidän kanssaan työskenteleviä ammattilaisia sekä heitä työllistäviä työnantajia.

Päätavoitteena on **tukea asiakaskohderyhmän työelämäosallisuutta sekä estää uusintarikollisuutta ja syrjäytymistä.**

Hanke pohjautuu teoriaan, jonka mukaan työllistyminen ja muu osallisuuden mahdollistava toiminta toimii rikostaustaisille henkilöille muutoksen mahdollistavina ”koukkuina” (*hooks for change*). Nämä ”koukut” yhdessä henkilön muuttuvan identiteetin ja arvomaailman kanssa mahdollistavat rikoksettoman elämäntavan.

Hankkeessa selvitetään rikoksen tehneiden henkilöiden työelämäosallisuuden esteitä. Selvityksen pohjalta kehitetään yhdessä kokemusasiantuntijoiden, ammattilaisten ja työnantajien kanssa toimenpiteitä, jotka toimivat muutoksen mahdollistavina ”koukkuina” kohderyhmän osallisuuden lisäämiseksi ja työelämätaitojen vahvistamiseksi.

Hanke on Euroopan unionin osarahoittama (ESR+). Lisäksi STEA rahoittaa RETS:n omarahoitusosuutta.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

HOOK-hankkeen osallistava selvitysprosessi

Hankkeen osallistavan selvitysprosessin aikana tarkennettiin työelämäosallisuutta edistäviä ja estäviä tekijöitä rikostaustaisten, heidän kanssa työskentelevien ammattilaisten sekä työnantajien näkökulmista.

Tietoa kerättiin kolmen kyselyn avulla, joiden tuloksiin syvennettiin kolmessa ilmiötyöpajassa.

Kyselyaineisto kerättiin Uudellamaalla 2-5/2025 välisenä aikana:

1. Rikostaustaisille aikuisille suunnattu kysely oli auki 5.2.-26.3.2025 → yhteensä 47 vastaajaa.
2. Rikostaustaisten kanssa toimiville ammattilaisille suunnattu kysely oli auki 14.3.-5.5.2025 → yhteensä 51 vastaajaa.
3. Työnantajille suunnattu kysely oli auki 17.4.- 19.5.2025 → yhteensä 20 vastaajaa.

Ilmiötyöpajat toteutettiin Helsingissä 4-5/2025 välisenä aikana. Yhteiseen ilmiötyöskentelyyn osallistui kokemusasiantuntijoita, ammattilaisia sekä työnantajia:

1. Rikostaustaisten kyselyn tulokset -ilmiötyöpaja toteutettiin 4.4.2025 → yhteensä 10 osallistujaa.
2. Ammattilaisten kyselyn tulokset -ilmiötyöpaja toteutettiin 7.5.2025 → yhteensä 10 osallistujaa.
3. Työnantajien kyselyn tulokset -ilmiötyöpaja toteutettiin 22.5.2025 → yhteensä 8 osallistujaa.

KYSELYIHIN VASTANNEIDEN TAUSTATIEDOT

Euroopan unionin
osarahoittama

Rikostaustaisten kysely: vastaajien taustatiedot 1/2

- Kysely oli auki **5.2.-26.3.2025**.
- Vastaajia oli 47, joista miehiä 39 (83 %), naisia 7 (15 %) ja muita 1 (2 %)
- Helsingissä asui 55 %, Vantaa-Kerava hva 15 %, Länsi-Uudenmaan hva 17 %
- Vastaajat olivat työikäisiä:
 - puolet (49 %) 35–49-vuotiaita,
 - kolmannes (30 %) 20–34 vuotiaita ja
 - viidennes (19 %) 50–64 vuotiaita.
- Puolet (51 %) vastaajista asui yksin ja viidennes (19 %) puolison kanssa. 13 % oli tuetussa asumisessa ja 9 % vankilassa.
- Hieman yli kaksi kolmasosa vastaajista oli suorittanut peruskoulun (43 %) tai ammattikoulun (34 %). 10 %:lla oli toisen asteen koulutus ja 9 %:lla on peruskoulu jäänyt kesken.
- 10 % vastaajista oli koko- tai osapäivätyössä, 19 % tuetussa työssä ja kolmannes (30 %) työtön tai lomautettu. Opiskelijoita oli 17 % vastaajista ja 6 % oppisopimuskoulutuksessa.
- Puolet vastaajista oli joko vankilassa (11 %), valvotussa koevapaudessa (21 %) tai yhdyskuntapalvelussa (19 %). Rangaistuksensa suorittaneita oli 40 % vastaajista

Rikostaustaisten kysely: vastaajien taustatiedot 2/2, opintojen keskeytyminen

Kyselyn perusteella näyttää siltä, että opintojen keskeytyminen on rikostaustaisilla melko yleistä.

Ilmiön taustalla vaikuttavat valtaosalla päihteiden käytön ongelmat sekä useiden haasteiden samanaikainen kasautuminen.

- Keskeytyneitä opintoja oli 62 %:lla vastaajista, joista:
 - 90 %:lla keskeytyneet opinnot liittyivät ammatillisen perustutkinnon suorittamiseen.
 - 52 % ilmoittivat useamman kuin yhden opintojen keskeytyneen.
 - 55 % ilmoitti useamman kuin yhden syyn opintojen keskeytymiseen
- Keskeytyksen syiksi vastaajat arvioivat:
 - Päihteiden käytön (55 %)
 - Motivaation puutteen (28 %)
 - Rikoksien tekemisen ja/tai siitä tulleen tuomion (21 %)
 - Keskittymiskyvyn haasteen ja/tai muun nepsy-oireen (21 %)
 - Suuren elämänmuutoksen ja/tai traumakokemuksen (14 %)
 - Siirtymisen työelämään ja/tai toisiin opintoihin (14 %)
 - Mielenterveyden haasteen (10%)

Euroopan unionin
osarahoittama

”

**Opinnot keskeytyi
päihteidenkäytön, koulun
kaukaisen sijainnin,
motivaation puutteen ja
varmaankin myös
keskittymisvaikeuksien takia.
(Rikostaustaisten kyselyn avovastaus)**

”

Euroopan unionin
osarahoittama

Ammattilaisten kysely: vastaajien taustatiedot

- Kysely oli auki **14.3.-5.5.2025**.
- Vastaajia oli 51
- Kaksi kolmasosaa vastaajista (65 %) oli asiakastyössä, melkein kolmannes johtamis- (6 %), esihenkilö- (16 %) tai kehittämis- tai suunnittelutehtävissä (8 %).
- Noin kolme neljäsosaa vastaajista työskenteli asiakaskunnaltaan ei-rajatussa järjestössä (22 %), Uudenmaan alueen Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä (22 %), Uudenmaan alueella olevalla työllisyysalueella (18 %) tai rikosseuraamusasiakkaiden ja rikostaustaisten henkilöiden kanssa toimivassa järjestössä (16 %)
- Vastaajista 28 % on toiminut rikosseuraamusasiakkaiden ja rikostaustaisten parissa tehtävissä töissä 10 vuotta tai kauemmin, 36 % 5–9 vuotta, 36 % korkeintaan 4 vuotta.
- Hieman yli puolella (51 %) vastaajista valtaosa tai lähes kaikki asiakkuuksista tai työtehtävistä koski rikostaustaisia henkilöitä, 18 %:lla osa työtehtävistä ja 31 %:lla vain pieni osa.

Työnantajien kysely: vastaajien taustatiedot

- Kysely oli auki **17.4.- 19.5.2025**.
- Vastaajia oli 20, joista naisia 5 ja miehiä 14.
- Työnantajana oli useimmiten yksityinen (14 vastaajaa, 70 %) tai kolmas sektori (5 vastaajaa 25 %). Julkiselta sektorilta vain 1 vastaaja.
- Puolet (10 kpl) vastaajista valtakunnallisesta toimijasta, loput alueellisesti Uudellamaalla (5 kpl, 25 %) tai paikallisesti Uudellamaalla toimivia (2 kpl, 10 %), ja muutama kansainvälinen toimija (3 kpl, 15 %).
- Puolet (10 kpl) suurista yrityksistä (250+ työntekijää), pienistä- ja keskisuurista 7 vastaajaa (35 %) ja muutama mikroyrityksistä (<10 työntekijää) (3 kpl, 15%).
- Vastaajien toimiala-jakauma:
 - terveydenhuolto, terveys- ja sosiaalipalvelut (5 vastaajaa),
 - palvelusektori (4 vastaajaa),
 - joku muu annetuista vaihtoehtoista (6 vastaajaa)
 - muu kuin kysymämme vaihtoehdot (5 vastaajaa).
- Vastaajista
 - 45 % (9 kpl) esihenkilötehtävissä,
 - 25 % (5 kpl) johtamistehtävissä ja
 - 25 % (5 kpl) asiantuntija-, kehittämis- tai suunnittelutehtävissä,
 - 1 vastaaja mikro- tai pienyrittäjä, yrityksen omistaja
- Kaikki vastaajat olivat päättämässä rekrytoinneista tai mukana rekrytointiprosessissa.
- Puolet vastaajista oli toiminut rekrytointiin liittyvissä työtehtävissä 1-4-vuotta ja puolet vähintään 5 vuotta.

RIKOSTAUSTAISTEN TYÖLLISTYMINEN JA REKRYTOIMINEN

Euroopan unionin
osarahoittama

Rikostaustaisten työllistyminen

- **Rikostaustaisista** vastaajista hieman suurempi osa koki työnhaun olleet helppoa (34 %) kuin vaikeaa (28 %). 38 % mielestä työnhaku on ollut vaihtelevaa. 43 %;n mielestä työllistyminen on ollut hankalaa, helppoa se oli ollut 34 % mukaan ja 23 % ei osannut/halunnut ottaa asiaan kantaa. (N = 47)
- **Ammattilaisten** kyselyyn vastanneiden mukaan rikostaustaisten henkilöiden työllistyminen toteutuu tällä hetkellä huonosti tai erittäin huonosti (69 %).
- 10 % mukaan se toteutuu pääsääntöisesti hyvin, yhdenkään vastaajan mukaan se toteutuu erittäin hyvin. Noin viidenneksen (22 %) mukaan ei hyvin eikä huonosti. (N = 51)
- **Työnantajakyselyyn** vastanneiden käsitys oli hyvin samansuuntainen: 70 % (14 vastaajaa) mukaan rikostaustaisten henkilöiden työllistyminen toteutuu tällä hetkellä huonosti tai erittäin huonosti.
- Yhden vastaajan mukaan hyvin tai erittäin hyvin. Neljänneksen (5 vastaajaa) mukaan ei hyvin eikä huonosti.

Kyselyiden perusteella näyttää siltä, että ammattilaiset ja työnantajat arvioivat rikostaustaisten työllistymistä kriittisemmin.

On kuitenkin huomioitava, että rikostaustaisten kyselyyn vastanneet ovat kuvanneet omaa kokemustaan ja vastaajien joukossa ei välttämättä ole edustettuina niitä, joille työllistyminen on kaikkein vaikeinta.

”

**Vankeustuomioita
suorittaneena työllistyminen
oman alan töihin IT-alalle ei
ole kovin helppoa.
(Rikostaustaisten kyselyn avovastaus)**

”

Euroopan unionin
osarahoittama

Rikostaustaisten työntekijöiden rekrytoiminen

- Onko edustamasi työnantaja joskus työllistänyt rikostaustaisen henkilön?
 - kolmannes (7 kpl) vastasi "kyllä",
 - neljännes (5 kpl) "ei",
 - melkein puolet (9 kpl) "en osaa sanoa"
- Onko edustamasi työnantaja joskus harkinnut työllistävänsä rikostaustaisen henkilön?
 - puolet (10 kpl) vastasi "kyllä",
 - neljännes (5 kpl) "ei",
 - neljännes (5 kpl) "en osaa sanoa"
- Voisitko tällä hetkellä harkita rikostaustaisen henkilön työllistäm?
 - Kolmanneksen (7 kpl) mukaan "kyllä",
 - neljänneksen (5 kpl) "mahdollisesti",
 - viidenneksen (4 kpl) "tuskin" ja
 - 15 % (3 kpl) mukaan "ei", 1 vastasi "eos"

"Kyselyn perusteella näyttäisi siltä, ettei työnantajat ole kovin tietoisia rikostaustaisten rekrytoimisesta ja siihen liittyvistä tekijöistä.

On kuitenkin huomioitava, että kyselyyn vastasi vain 20 työnantajan edustajaa. Toisaalta vähäinen vastausmäärä voi kertoa myös siitä, ettei työnantajat kokeneet kyselyn teeman koskettavan omaa työnantajaa ja/tai työtehtävää."

Euroopan unionin
osarahoittama

”

Luulen, että voisimme palkata rikostaustaisen henkilön, mutta en osaa sanoa, miten rikostausta tulisi ilmi rekrytointiprosessissa. En ole koskaan ollut tällaisessa tilanteessa.

(Työnantajien kyselyn avovastaus)

”

Euroopan unionin
osarahoittama

RIKOSTAUSTAISTEN TYÖLLISTYmistä HANKALOITTAVAT TEKIJÄT

Euroopan unionin
osarahoittama

Rikostaustaisten työllistymistä hankaloittavat tekijät

- Rikostaustaisten kyselyssä kysyttiin kokemuksia siitä, mitkä asiat/tekijät ovat hankaloittaneet heidän omaa työllistymistään. Kysymyksessä sai valita annetuista vaihtoehtoista (28 kpl) niin monta kuin halusi. Vaihtoehdot oli jaoteltu neljään kategoriaan:
 - Palvelut ja rakenteet → 8 vaihtoehtoa
 - Oma osaaminen → 8 vaihtoehtoa
 - Psyykinen- ja fyysinen terveys ja toimintakyky → 6 vaihtoehtoa
 - Työssä tai työnhaussa kohdatut ennakkoluulot → 6 vaihtoehtoa
- Ammattilaisten ja työnantajien kyselyissä rikostaustaisten työllistymisen esteistä kysyttiin yleisellä tasolla ("Mitkä asiat koet olevan yleisimpiä/keskeisimpiä rikostaustaisten henkilöiden työllistymistä hankaloittavia asioita"), joten ammattilaisten ja työnantajien näkemykset eivät ole suoraan vertailukelpoisia rikostaustaisten vastausten kanssa.
- Kysymysten vaihtoehdot olivat muuten samat kuin rikostaustaisten kyselyssä, mutta neuropsykiatriset haasteet (esim. ADHD) sekä päihde- tai mielenterveysongelmat olivat yhdistetty yhdeksi vaihtoehdoksi, eikä kysymystä sosiaalisten suhteiden vaikutuksesta työllistymiseen kysytty.
- **Ammattilaiset** valitsivat keskimäärin **10,8**, **työnantajat 10,5** ja **rikostaustaiset 6,5** työllistymistä haittaavaa tekijää (annetuista noin 27:stä tekijästä). Ammattilaiset ja työnantajat tunnistivat kyselyiden avovastauksissa yhdeksi merkittäväksi rikostaustaisten työelämäosallisuuden esteeksi **erilaisten haasteiden kasautumisen**.

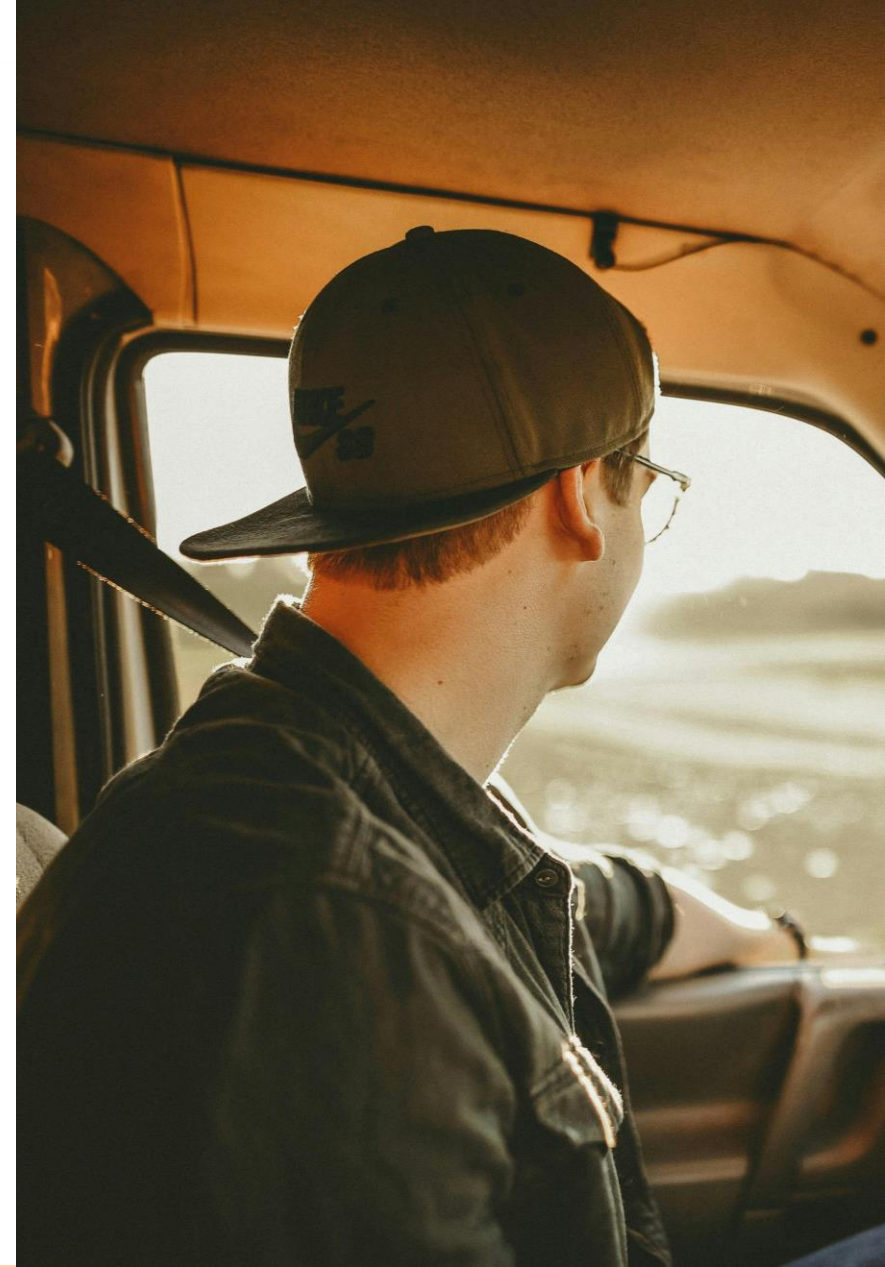

”

**Useimmiten kyse on
useammasta yhtäaikaaisesta
työllistymisen esteestä, kuin
vain yhdestä.**

(Ammattilaisten kyselyn avovastaus)

”

Euroopan unionin
osarahoittama

Työllistymistä hankaloittavat tekijät 1: Terveys ja toimintakyky

Psyykkinen- ja fyysinen terveys ja toimintakyky	Rikostaustaiset	Ammattilaiset	Työnantajat
Terveysten tai fyysiseen toimintakykyyn liittyvät ongelmat	23 %	54 %	50 %
Arjenhallinnan vaikeudet	28 %	63 %	50 %
Neuropsykiatriset haasteet (esim. ADHD), tai päihde- tai mielenterveysongelmat	30 % / 60 % / 20 %	75 %	45 %

Huom: Ammattilaisten ja työnantajien kyselyissä työllistymisen esteistä kysyttiin yleisellä tasolla, mutta rikostaustaisten kyselyssä heidän henkilökohtaista kokemustaan. Lisäksi työnantajien kyselyssä vastaajia oli vähän. Täten näiden kolmen ryhmän vastausvaihtojen yleisyyttä (prosentteja) ei voi suoraan verrata toisiinsa.

- Ammattilaiset ja työnantajien edustajat näkivät (huonon) psyykkisen- ja fyysisen terveyden ja toimintakyvyn sekä neuropsykiatristen haasteiden ja arjenhallinnan vaikeudet työllistymistä hankaloittavina tekijöinä.
 - Rikostaustaiset ovat näistä tekijöistä kokeneet omaa työllistymistään hankaloittaneen lähinnä vain päihdeongelmien.
- 89 % rikostaustaisten kyselyyn vastanneista valitsi vähintään yhden kategoriaan "Psyykkinen- ja fyysinen terveys ja toimintakyky" kuluvi vaihtoehtoista,

Terveyden ja toimintakyvyn merkitys rikostaustaisten työelämäosallisuuteen

- Sekä rikostaustaiset, ammattilaiset että työnantajat arvioivat kyselyiden avovastauksissa yhdeksi merkittävimmäksi rikostaustaisten henkilöiden työllistymistä estäväksi tekijäksi **päihteiden käytön**.
 - Päihteiden käytön sekä siihen liittyvän riippuvuuden nähtiin alentavan rikostaustaisten toimintakykyä, terveyttä ja työkykyä siinä määrin, ettei näiden henkilöiden kohdalla työllistyminen ole mahdollista.
- Ammattilaiset ja työnantajat arvioivat kyselyiden avovastauksissa, että rikostaustaisten työllistymistä hankaloittavat myös erilaiset **neurokirjon ilmiöt**, kuten ADHD:n ja autismikirjon piirteet.
 - Piirteiden nähtiin vaikuttavan rikostaustaisten kouluttautumisesta ja/tai työelämän haasteisiin sekä aikaisempiin huonoihin kokemuksiin kouluttautumisesta ja/tai työelämästä.
- Ammattilaisten ja työantajien kyselyiden avovastauksissa nostettiin esiin myös **mielenterveyden ongelmat** yhtenä rikostaustaisten henkilöiden työllistymistä hankaloittavana tekijänä.
 - Mielenterveyden ongelmat ja niiden hoidon puutteet nähtiin ns. juurisyynä rikosten teon ja/tai päihteiden käytön aloittamiselle. Mielenterveyden ongelmien nähtiin myös alentavan rikostaustaisten toimintakykyä, terveyttä ja työkykyä.
- Ammattilaiset nostivat kyselyn avovastauksissa esiin rikostaustaisten **päihde- ja mielenterveysongelmien hoidon ja/tai kuntoutuksen puutteita**. Hoitoa ja kuntoutusta on liian vähän saatavilla tai niiden kesto koettiin liian lyhyeksi.

”

**Olisi järkevää tukea
kuntoutumista riittävän
kauan, jotta se olisi pysyvää.
Kuntoutuksen tukeminen on
kuitenkin rikkonaista tai sitä
ei tunnisteta.**

(Ammattilaisten kyselyn avovastaus)

”

Euroopan unionin
osarahoittama

Työllistymistä hankaloittavat tekijät 2: Oma osaaminen

- Sekä rikostaustaiset, ammattilaiset että työnantajien edustajat näkivät **vähäisen tai vanhentuneen koulutuksen sekä vähäisen työkokemuksen** työllistymistä hankaloittavina tekijöinä.
- Ammattilaiset ja työnantajien edustajat näkivät usein myös **työelämä- ja työnhakutaitojen puutteet** tärkeinä työllistymistä haittaavina tekijöinä, vaikka rikostaustaiset vastaajat eivät kokeneet näiden tekijöiden omaa työllistymistään hankaloittaneen.
- Vähäistä motivaatiota työllistymiseen nähtiin harvoin tärkeänä rikostaustaisten työllistymistä hankaloittavana tekijänä.

Oma osaaminen	Rikos- taustaiset	Ammatt- ilaiset	Työn- antajat
Vähäinen motivaatio työllistymiseen	34 %	27 %	25 %
Työelämätaitojen puutteet (vuorovaikutustaidot, joustavuus, sitoutuminen)	11 %	69 %	70 %
Riittämätön kielitaito	4 %	27 %	10 %
Työnhakutaitojen puutteet	23 %	50 %	55 %
Puutteelliset digitaidot	13 %	40 %	35 %
Vähäinen koulutustaso tai vanhentunut koulutus	47 %	79 %	50 %
Vähäinen työkokemus	40 %	75 %	45 %
Koettu näköalattomuus/itsevarmuuden puute työllistymisen suhteen	26 %	48 %	35 %

Huom: Ammattilaisten ja työnantajien kyselyissä työllistymisen esteistä kysyttiin yleisellä tasolla, mutta rikostaustaisten kyselyssä heidän henkilökohtaista kokemustaan. Lisäksi työnantajien kyselyssä vastaajia oli vähän. Täten näiden kolmen ryhmän vastausvaihtojen yleisyyttä (prosentteja) ei voi suoraan verrata toisiinsa.

Osaamisen merkitys rikostaustaisten työelämäosallisuuteen

- Sekä rikostaustaiset, ammattilaiset että työnantajat arvioivat kyselyiden avovastauksissa yhdeksi merkittävimmäksi rikostaustaisten työllistymistä estäväksi tekijäksi **koulutuksen puutteet**.
 - Koulutus saattaa puuttua kokonaan, olla väärältä alalta tai vanhentunut. Samaten työelämäkokemuksen puutteet nähtiin hankaloittavan rikostaustaisten työllistymistä, mutta ei yhtä voimakkaasti kuin koulutuksen puutteet.
- Kyselyiden monivalintataulukosta vastaajat olivat harvemmin valinneet motivaation puutteen olevan rikostaustaisten henkilöiden työllistymistä hankaloittava tekijä, mutta rikostaustaisten, ammattilaisten ja työnantajien avovastauksissa kuitenkin kuvattiin **motivaation puute** yhtenä rikostaustaisten työllistymistä hankaloittavana tekijänä.
 - Motivaation puutteeseen koettiin liittyvän myös näköalattomuutta, toivon puutteita ja oman toimijuuden puutteita. Rikostaustaiset kuvasivat motivaation puutteen näkyvän ns. vääränlaisena asenteena.
- Rikostaustaiset ja ammattilaiset tunnistivat kyselyiden avovastauksissa rikostaustaisten työllistymistä hankaloittaviksi tekijöiksi **erilaiset taitojen puutteet**. Puutteita koettiin olevan esimerkiksi digitaidoissa ja kielitaidossa. Kielitaidon puutteet näkyivät vastaajien mielestä erityisesti rikoksia tehneillä maahanmuuttajilla.
- Sekä rikostaustaiset, ammattilaiset että työnantajat arvioivat kyselyiden avovastauksissa yhdeksi rikostaustaisten työllistymistä hankaloittavaksi tekijäksi myös **sosiaalisten taitojen puutteet**. Tämä näkyy esimerkiksi sosiaalisten tilanteiden ymmärtämättömyytenä tai jännittämisenä sekä heikkoina vuorovaikutustaitoina.

”

**Pitkä tyhjä väli cv:n osalta
varmasti esti yhden
työpaikan saamisen.
(Rikostaustaisten kyselyn avovastaus)**

”

Euroopan unionin
osarahoittama

Tunnistettu ilmiö: Rikostaustaisten motivaation puutteet

TAVOITE: Rikostaustaisten motivaatiota heikentävien tekijöiden vähentäminen

Haasteet

- Haasteiden moninaisuus
- Mielenterveyden haasteet
- Oppimisen ja keskittymisen haasteet
- Päihderiippuvuus
- Kielitaidon puutteet
- Taloudellinen tilanne
- Epäonnistumisen pelko
- Toivon puute
- Omat ennakkoluulot
- Muiden ennakkoluulot, syrjintä
- Ns. normaalin pelko
- Leikkaukset, jotka kaventavat mahdollisuuksia

Mahdollisuudet

- Dialoginen kohtaaminen, joka mahdollistaa motivaation syntymisen
- Kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen
- Tarvittava tuki, hoito ja kuntoutus
- Oman osaamisen tunnistaminen ja vahvistaminen
- Taloudellinen tilanne hallintaan
- Mahdollisuudet erilaisiin kokemuksiin, osaamisen kasvattamiseen ja työllistymiseen
- Positiiviset kokemukset ja palaute

Ratkaisut

- Ennalta ehkäisevään työhön panostaminen
- Hoito- ja kuntoutuspolut kuntoon
- Opiskelu- ja työelämäpolkujen selkeyttäminen
- Kohtaamistaitojen tärkeyden huomiointi
- Ennakkoluulojen vähentäminen
- Positiiviset asiat esille!
- Tarvitaan poliittista päätöksen tekoa, viranomaisia, ammattilaisia, järjestöjä ja kokemusasiantuntijoita – Tehdään yhdessä!

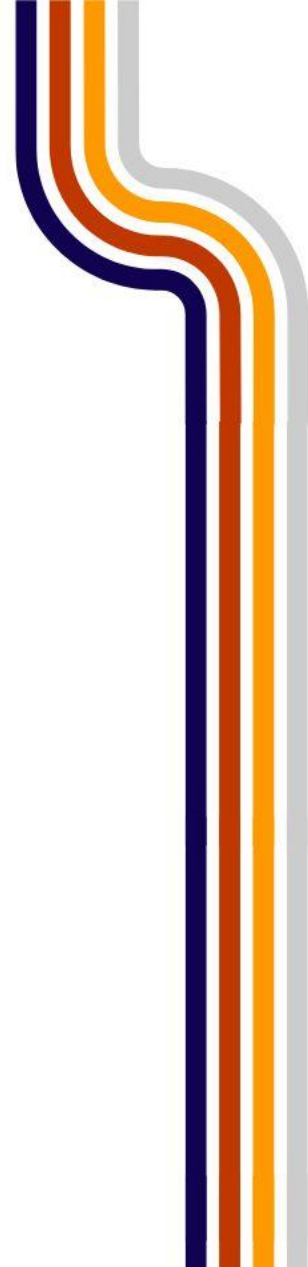
Tulevaisuuskuva

- Jokaisella on mahdollisuus säilyttää tai löytää motivaatio sekä kasvattaa sitä
- Jokainen ansaitsee ja saa uuden mahdollisuuden
- Jokaiselle yksilöllinen ja sopiva tuki, hoito ja/tai kuntoutus
- Mahdollistetaan jokaiselle sopiva arki ja osallisuus
- Jokaisella on ihmisarvo
- Jokaisella on toivoa!

Euroopan unionin
osarahoittama

Työllistymistä hankaloittavat tekijät 3: Palvelut ja rakenteet

- Rikostaustaisten, ammattilaisten ja työnantajien käsitykset palveluiden ja rakenteiden merkityksestä olivat melko yhteneväiset: se, että henkilökohtainen taloustilanne ei tue työllistymistä, nähtiin usein työllistymistä hankaloittavana tekijänä.
- Kaikki kolme ryhmää näkivät myös soveltuvien työpaikkojen vähyys myös melko olennaisena työllistymistä haittaavana tekijänä.
- Ammattilaiset ja työnantajan edustajat näkivät työllistymisen esteenä usein myös sen, ettei rikostaustainen voi juridisten esteiden takia tehdä tiettyjä töitä.

Palvelut ja rakenteet	Rikos- taustaiset	Ammatt- ilaiset	Työn- antajat
Soveltuvia työpaikkoja on vähän tarjolla (esim. pitkät etäisyydet, työehdot)	32 %	44 %	35 %
Tarjolla on vain osa-aikaista työtä (osa-aikainen työ ei välttämättä täytä työnhakuvelvoitetta)	11 %	15 %	10 %
Tuki on katkennut kotikunnan vaihtuessa	2 %	10 %	5 %
Ei saa apua työnhakuun tai ei tiedä mitä palveluja on saatavilla	19 %	33 %	45 %
Palvelu- tai tukipolku (esim. palkkatuki) on päättynyt	17 %	21 %	20 %
Ei voi tehdä entistä työtä rikostaustan takia, juridisista syistä	28 %	48 %	65 %
Henkilökohtainen taloustilanne ei tue työllistymistä (esim. työllistyminen on kannattamatonta / velat)	45 %	67 %	55 %
Asunnottomuus	11 %	42 %	35 %

Huom: Ammattilaisten ja työnantajien kyselyissä työllistymisen esteistä kysyttiin yleisellä tasolla, mutta rikostaustaisten kyselyssä heidän henkilökohtaista kokemustaan. Lisäksi työnantajien kyselyssä vastaajia oli vähän. Täten näiden kolmen ryhmän vastausvaihtojen yleisyyttä (prosentteja) ei voi suoraan verrata toisiinsa.

Euroopan unionin
osarahoittama

Palveluiden ja rakenteiden merkitys rikostaustaisten työelämäosallisuuteen

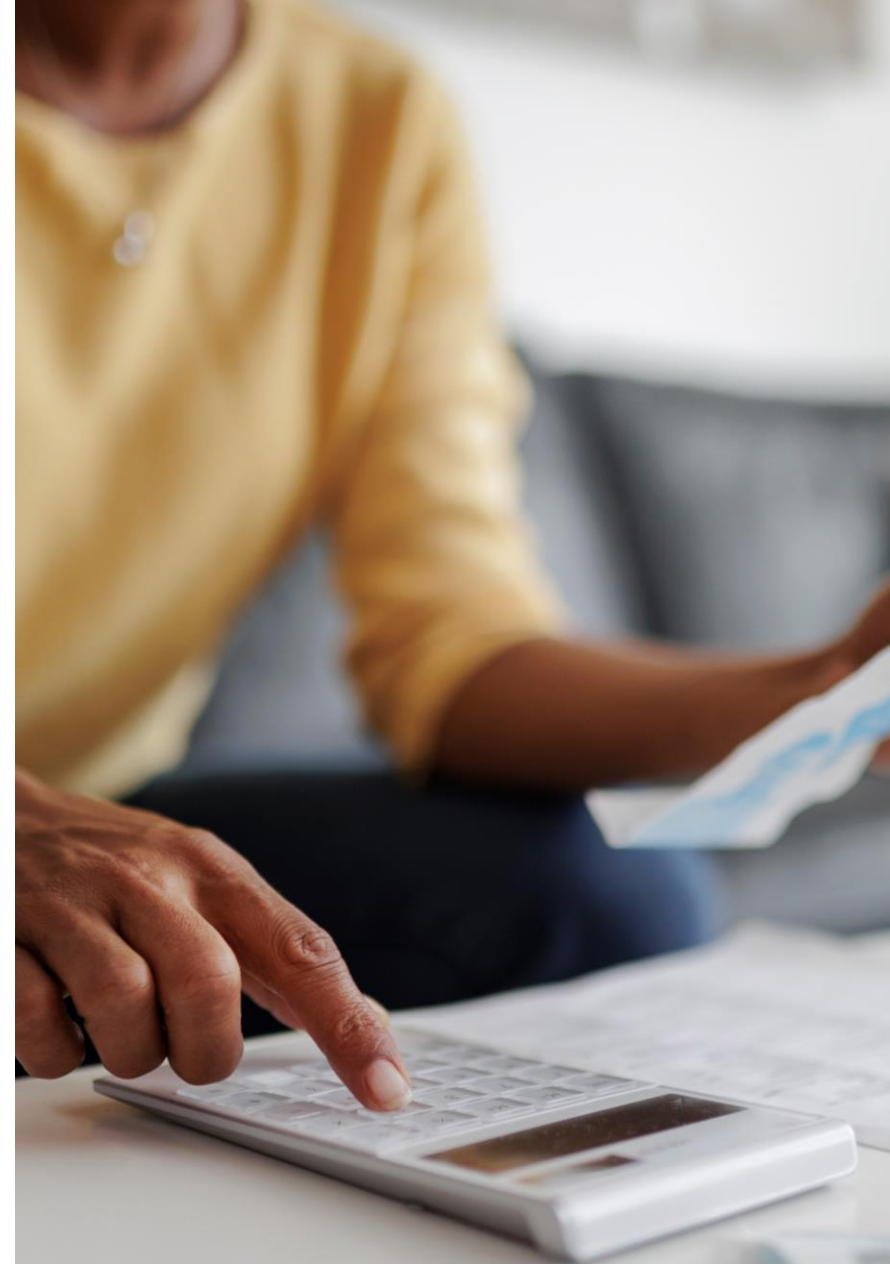
- Sekä rikostaustaiset, ammattilaiset että työnantajat arvioivat kyselyiden avovastauksissa yhdeksi merkittävimmäksi rikostaustaisten työllistymistä estäväksi tekijäksi heidän **taloudellisen tilanteensa**.
 - Rikostaustaisilla on usein ulosottovelkaa, jonka vuoksi koetaan, ettei työn tekeminen ole kannattavaa.
- Ammattilaiset arvioivat kyselyiden avovastauksissa, **ettei työpaikkoja ole tarjolla** ja tilanne on tuntunut muuttuneen entistä vaikeammaksi.
 - He kuvasivat, että myös palkkatuella työllistyminen ja työkokeiluun pääseminen on hankaloitunut. Nämä ovat merkittäviä työllistymistä haastavia tekijöitä rikostaustaisille.
- Ammattilaiset kuvasivat kyselyiden avovastauksissa myös, etteivät **työantajat välttämättä tunnista rikostaustaisissa olevaa potentiaalia**. Ammattilaisten mielestä rikostaustainen voi olla mahdollisuudesta hyvin kiitollinen ja sitoutuu vahvasti työn tekemiseen.
- Työnantajat korostivat kyselyn avovastauksissa sitä, että rikostaustaisen työelämäosallisuuden esteenä voivat olla **tiukat turvallisuus selvitykset ja –toimet**, joissa rikostausta tulee esille ja työllistymiselle on juridinen este.
- Työnantajat arvioivat kyselyn avovastauksissa, että myös **rikoksen laatu ja ajankohta sekä rangaistuksen voimakkuus** voivat hankaloittaa työllistymistä tietyille aloille.

”

**Ei [työnteko] kannata
rahallisesti, kun on jo niin
paljon velkaa.**
(Rikostaustaisten kyselyn avovastaus)

”

Euroopan unionin
osarahoittama

Tunnistettu ilmiö: Rikostaustaisten yrittäjyys

TAVOITE: Rikostaustaisten yrittäjyyteen liittyvien tietojen ja taitojen vahvistaminen

Haasteet

- Yrityksen pyörittämisen käytännöt, työlästä
- Pelot ja uskomukset
- Negatiivinen suhtautuminen
- Ei työllisyyspalveluiden asiakkuutta? Etuudet?
- Itsensä markkinointi
- Työyhteisö – auttaa kiinnittymään
- Tulevaisuus omissa käsissä
- Kaidalla polulla pysyminen
- Kielitaidon mahdolliset puutteet

Mahdollisuudet

- Mitä tahansa työtä voi tehdä kevytyrittäjänä!
- Voimaantuminen verkostoista
- Vahvuuksien (esim. ADHD) hyödyntäminen uusin tavoin
- Starttiraha?
- Nykyisin helppoa
- Hyvä kiertämään: onnistumisen kokemukset, hallinnan tunne, ylpeys, itsevarmuus
- Tulevaisuus omissa käsissä
- Yrittäjänä voi tehdä niin pitkään töitä kuin haluaa/pystyy

Ratkaisut

- Tieto mahdollisuuksista – jo vankilassa!
- Avoin keskustelu
- Tukihenkilö: ”Tee näin”
- Yrittäjyyden startti – työpajat

Tulevaisuuskuva

- Potentiaali käyttöön
- Madaltaa kynnystä päästä työelämään
- Minä pystyvyys vahvistuu
- Parhaimmillaan positiiviset vaikutukset kansantalouteen
- ”Aika on rahaa” – pois päihdekierteestä
- Ei tarvetta pitkälle koulutukselle
- Monenlainen osaaminen käyttöön
- Uskottavuus
- Positiiviset mielikuvat

Euroopan unionin
osarahoittama

Tunnistettu ilmiö: Kohtaannon haasteet

TAVOITE: Rikostaustaisiin työntekijöihin liittyvien negatiivisten mielikuvien purkaminen

Haasteet

- Työ ja sopivat työntekijät eivät kohtaa!
- SUHTAUTUMINEN:
 - ”Menkää töihin”
 - ”Mainehaitta”
- Rikostaustaisten sivuuttaminen, kieltäminen ja/tai syrjintä työmarkkinoilla

Mahdollisuudet

- Satsaaminen rikostaustaisten osaamisen kehittämiseen erityisesti aloille, joissa pulaa työvoimasta
- Kehittämällä rikostaustaisille suunnattuja työllisyyspalveluita voidaan helpottaa työpaikkojen ja osaajien löytymistä.
- Monialainen yhteistyö
- Ajantasainen ja oikea tieto työpaikkojen ja työvoiman tilanteesta

Ratkaisut

- Jalkautuva tuki: Osaamisen ja vahvuuksien arviointi, työnhakuprosessin molemmin puolin, myös työsuhteen aikana
- Infot yrityksille: Ennakkoluulojen purkaminen, lainsäädännön reunaehdot tutuksi, palkkatuki
- Nykyiset palvelut tehokkaasti käyttöön: sosiaalinen kuntoutus, kuntouttava työtoiminta, työkokeilu

Tulevaisuuskuva

- Rikostaustaiset työllistyvät ja työnantajat saavat motivoitunutta työvoimaa

Euroopan unionin
osarahoittama

Työllistymistä hankaloittavat tekijät 4: Ennakkoluulot

- Rikostaustaisten, ammattilaisten ja työnantajien käsitykset ennakkoluulojen merkityksestä olivat yhteneväiset: ennakkoluuloja nähtiin olevan lähinnä työnantajilla, ei niinkään työyhteisössä, työllisyys-, sosiaali- & terveyspalveluissa tai työllistymistä edistävissä palveluissa eikä järjestöissä ja yhdistyksissä.
- 62 % rikostaustaisten kyselyyn vastanneista valitsi vähintään yhden kategoriaan "**Työssä tai työnhaussa kohdatut ennakkoluulot**" kuluvi vaihtoehdoista

Työssä tai työnhaussa kohdatut ennakkoluulot	Rikos- taustaiset	Ammat- tilaiset	Työn- antajat
Työssä tai työnhaussa kohdatut ennakkoluulot (esim. ikä, rikostausta, kulttuuri)	62 %	65 %	80 %
Työnantajien ennakkoluulot	43 %	60 %	65 %
Työyhteisön ennakkoluulot	17 %	19 %	50 %
Työllisyyspalvelujen ennakkoluulot	17 %	17 %	40 %
Työllistymistä edistävien palveluiden ennakkoluulot	6 %	10 %	35 %
Järjestöjen ja yhdistysten ennakkoluulot	2 %	4 %	15 %
Sosiaali- ja terveyspalvelujen ennakkoluulot	28 %	19 %	30 %

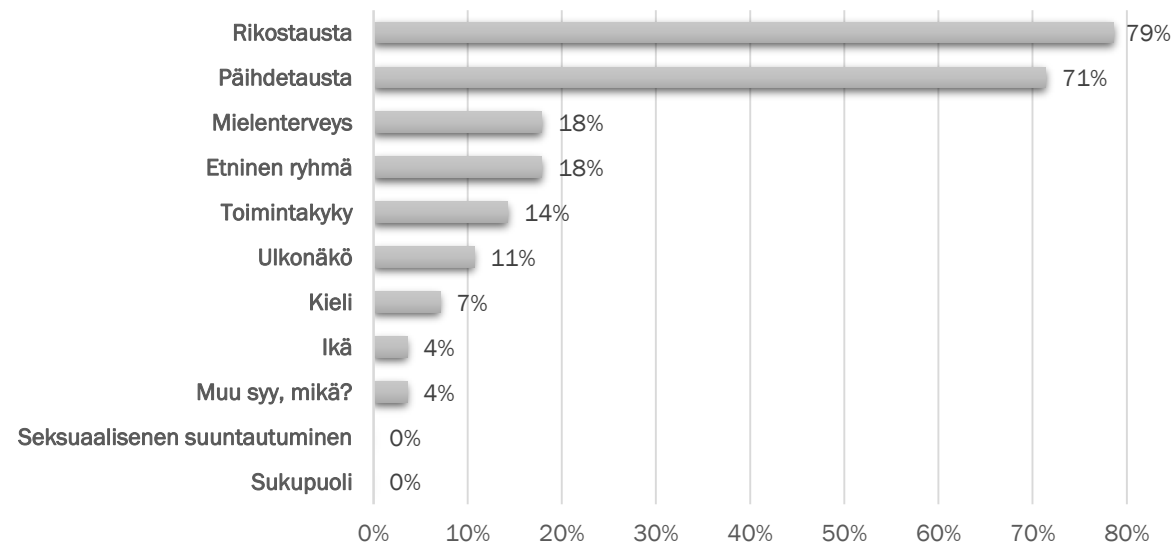
Huom: Ammattilaisten ja työnantajien kyselyissä työllistymisen esteistä kysyttiin yleisellä tasolla, mutta rikostaustaisten kyselyssä heidän henkilökohtaista kokemustaan. Lisäksi työnantajien kyselyssä vastaajia oli vähän. Täten näiden kolmen ryhmän vastausvaihtojen yleisyyttä (prosentteja) ei voi suoraan verrata toisiinsa.

Työllistymistä hankaloittavat tekijät 5: Ennakkoluulot

- Rikostaustaisten kyselyn avovastauksissa yhtenä merkittävänä työllistymistä hankaloittavana tekijänä nähtiin sekä työnantajien että yleisesti muiden ihmisten **ennakkoluulot** rikos- ja päihdetaustaisia henkilöitä kohtaan.
- Rikostaustaisten kyselyn avovastauksissa tunnistettiin, että **heillä itsellään on myös usein ennakkoluuloja** työnantajia, viranomaisia tai muita ihmisiä kohtaan, joka myös hankaloittaa työllistymistä.

Mistä koet edellisessä kysymyksessä mainitsemiesi ennakkoluulojen johtuneen? (monivalinta) (N = 28)

Työhaussa ennakkoluuloja kohdanneilta rikostaustaisilta vastaajilta (29 vastaajaa) kysyttiin myös, mistä he kokevat näiden ennakkoluulojen johtuneen? Rikos- (79 %) ja päihdetausta (71 %) olivat selvästi useimmiten mainitut syyt.

Euroopan unionin
osarahoittama

”

**Ei pitäisi tuomita enää, kun
tuomiot on jo kärsitty.**

(Rikostaustaisten kyselyn avovastaus)

”

Euroopan unionin
osarahoittama

Tunnistettu ilmiö: Rikostaustaisten ja työnantajien luottamuksen puutteet

TAVOITE: Rikostaustaisten ja työnantajien luottamuksen lisääminen

Haasteet

- Pinttyneet mielikuvat ja asenteet
- Asiakkaiden eriarvoinen asema
- Elämänhallinta, kun kasaantuneet paineet
- Pettymykset ja vaikeat tunteet

Mahdollisuudet

- Positiiviset kokemukset ja onnistuneet rekryt
- Tieto työnantajan tuista ja palveluista
- Stigmojen purkaminen, faktat faktaina
- Tieto omista oikeuksista
- Ei tarvitse olla ex-rosvo hakemassa töitä
- Tuki työnhakuprosessin aikana

Ratkaisut

- Realististen polkujen rakentaminen työhön, erilaisten palveluiden (esim. kunty) hyödyntäminen
- Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
- Tiedon jakaminen ja asenteiden muovaaminen – Media!
- Koulutukset tasavertaisesta rekrytoinnista niin, että toteutus kestää tarkastelun.
- Menneisyys ei määritä

Tulevaisuuskuva

- Työtä hakee henkilöt, jotka tietävät omat oikeutensa ja osaavat sanoittaa vahvuutensa
- Arkipäiväistyminen
- Työnantajat rekryävät tasavertaisesti ja tarvittaessa esim. anonymisti

Euroopan unionin
osarahoittama

RIKOSTAUSTAISTEN TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄT TEKIJÄT

Euroopan unionin
osarahoittama

Rikostaustaisten työllistymistä edistävät tekijät

- Sekä rikostaustaiset, ammattilaiset että työnantajat arvioivat kyselyiden avovastauksissa yhdeksi merkittävimmäksi rikostaustaisten työllistymistä edistäväksi tekijäksi heidän **riittävän työ- ja toimintakyvyn työelämän vaatimuksiin**. Riittävää työ- toimintakykyä kuvattiin mm. hyväksi fyysiseksi, psyykkiseksi ja sosiaalisesti hyvinvoinniksi sekä voimavaroiksi. Myös päihteettömyys liitettiin yhdeksi olennaiseksi tekijäksi riittävän työ- ja toimintakyvyn kuvauksissa.
- Rikostaustaiset, ammattilaiset ja työnantajat näkivät yhtenä rikostaustaisten työllistymistä edistävänä tekijänä **motivaation työllistyä**. Motivaatiota kuvattiin tahtotilana, sitoutumisena, pitkäjännitteisyytenä sekä sopivana nöyryytenä ja avarakatseisuutena.
- Kyselyn avovastauksissa rikostaustaiset, ammattilaiset ja työnantajat korostivat rikostaustaiselle **sopivan tuen, hoidon ja kuntoutuksen** edistävän työllistymistä. Näitä tulisi saada rangaistuksen eri vaiheissa (rangaistuksen aikana, nivelvaiheessa ja rangaistuksen jälkeen) ja erilaisiin tarpeisiin (mm. sosiaali- ja terveyspalvelut, työllistymistä tukevat palvelut, rikoserityiset palvelut). Tukea, hoitoa ja kuntoutusta tulee saada myös riittävän pitkään.
- Rikostaustaiset, ammattilaiset ja työnantajat näkivät yhtenä rikostaustaisten työllistymistä edistävänä tekijänä **osaamisen lisäämisen ja kouluttautumisen**. Esimerkiksi merkityksellisen tekemisen, kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilujen nähtiin kasvattava työelämässä vaadittavaa osaamista formaalin koulutuksen lisäksi. Osaamisen ylläpitäminen koettiin myös merkitykselliseksi.

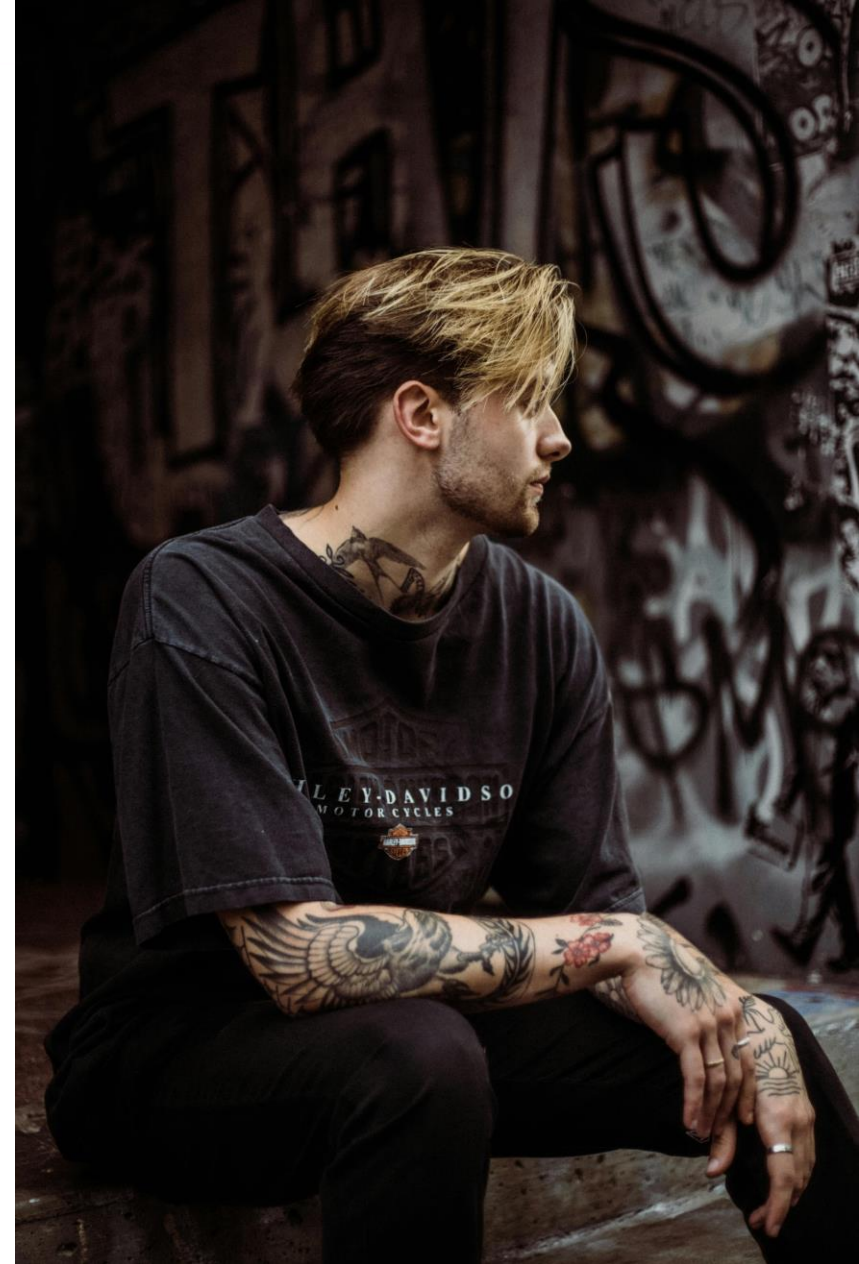

”

**Pitäisi olla tarjolla
pitkäkestoista, elämäntilanteen
mukaista tukea työllistymiseen
niin varhaisen urasuunnittelun,
työhaun, opintojen kuin töiden
aloittamisen alkuvaiheenkin
aikana.**

(Ammattilaisten kyselyn avovastaus)

”

Euroopan unionin
osarahoittama

RIKOSTAUSTAISTEN TYÖLLISTÄMISEEN JA SEN TUKEMISEEN LIITTYVÄT TIEDOT JA TIEDONTARPEET

Euroopan unionin
osarahoittama

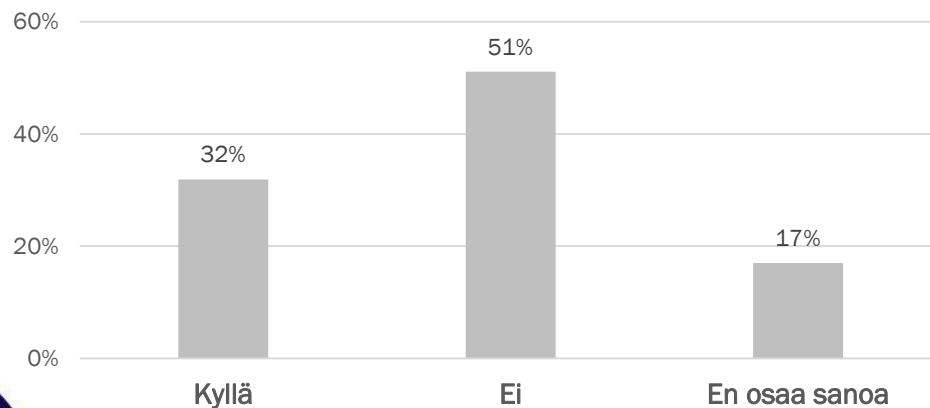
Rikostaustaisten työllistymiseen ja sen tukemiseen liittyvät tiedot

- Kolmannes (32 %) rikostaustaisten kyselyyn vastanneista katsoi itsellään olevan riittävästi tietoa rikostaustaisten henkilöiden työllistymisestä ja sen tukemisesta, puolet (51 %) ettei ole. Heistä, joka katsoivat itsellään olevan riittävästi tietoa työllistymisestä ja sen tukemisesta (15 vastaajaa), 40 % olisi kaivannut niistä tietoa aiemmin ja 47 % ei olisi kaivannut. Melkein puolet (47 %) katsoi itsellään olevan riittävästi tietoa järjestöjen ja yhdistysten rikostaustaisille hyödyllisistä palveluista, noin kolmannes (30 %) ei. (kuviot seuraavalla dialla)
- Melkein puolet (46 %) kokee omaavansa riittävästi tietoa ja ammattiosaamista tukea rikostaustaisten työllistymistä ja osallisuutta. Paljon harvempi (27 %) kuitenkin kokee, että hänellä on riittävästi keinoja (esim. palveluja, joihin ohjata asiakkaitaan) tukea rikostaustaisten henkilöiden työllistymistä ja osallisuutta.
- Työnantajakyselyyn vastanneista yli puolet (11 vastaajaa) katsoi, ettei kaipaa lisää tietoa rikostaustaisten henkilöiden työllistämisen tuesta ja työllistämisen mahdollisuuksista. Neljännes (5 vastaajaa) vastasi kaipaavansa lisää tietoa.

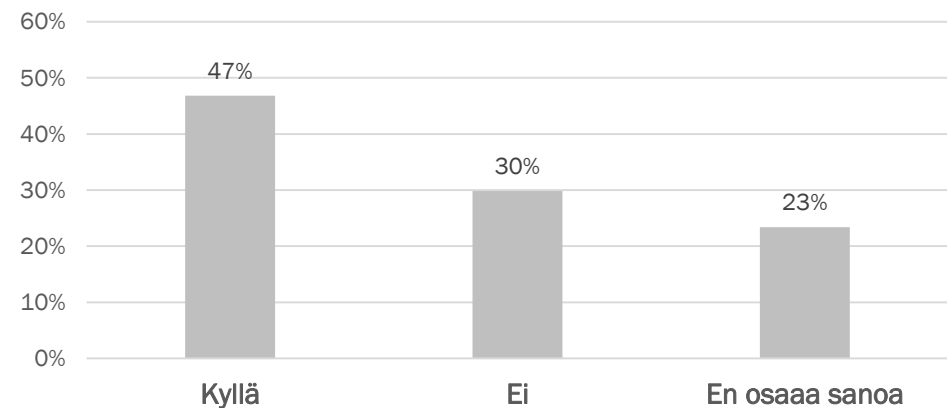

Rikostaustaisten työllistymiseen ja sen tukemiseen liittyvät tiedot

Onko riittävästi tietoa rikostaustaisten henkilöiden työllistymisestä ja sen tukemisesta? (n = 47)

Onko riittävästi tietoa järjestöjen ja yhdistysten rikostaustaisille hyödyllisistä palveluista? (n = 47)

Euroopan unionin
osarahoittama

Tiedon tarpeet liittyen rikostaustaisten työelämäosallisuuteen

- Rikostaustaiset, ammattilaiset ja työnantajat kuvasivat kyselyn avovastauksissa monipuolisesti erilaisia tiedon tarpeita liittyen rikostaustaisten työelämäosallisuuteen. Yksi merkittävimmistä tiedon tarpeista liittyi **työelämäosallisuutta tukeviin palveluihin**. Tietoa kaivattiin:
 - työllistymistä tukevista palveluista (mm. uraohjaus, työvalmennus, kuntouttava työtoiminta, työkokeilut),
 - rikostaustaisille suunnatuista palveluista (mm. desistanssia tukevat palvelut),
 - osallisuutta ja hyvinvointia tukevista palveluista (mm. päihitteettömyyttä ja mielenterveyttä tukevat palvelut),
 - ulosoton ja velkaneuvonnan palveluista sekä
 - järjestöjen tarjoamista palveluista.
- Rikostaustaiset, ammattilaiset ja työnantajat kaipasivat tietoa myös rikostaustaisten **koulutus- ja työllistymismahdollisuuksista**. Tietoa tarvittiin siitä, miten juridiset syyt mahdollisesti vaikuttavat kouluttautumiseen (mm. SORA-lainsäätö) ja työllistymiseen (mm. turvaselvitystä tai rikosrekisteriotetta vaativat alat sekä erilaisten tuomioiden vaikutukset näihin).

Tiedon tarpeet liittyen rikostaustaisten työelämäosallisuuteen

- Rikostaustaiset ja ammattilaiset kaipasivat tietoa myös hyvin **konkreettisista asioista** liittyen rikostaustaisten työelämäosallisuuteen.
 - Tietoa kaivattiin esimerkiksi siitä, miten työnhakuvalmiuksia ja -taitoja voi edistää (mm. digitaidot, osaamispohjainen CV), miten työhaastattelutilanteisiin valmistaudutaan, miten yksilöllinen polku työelämään rakennetaan sekä minkälaisia ovat työntekijöiden velvollisuudet ja oikeudet.
- Työnantajat kaipasivat tietoa myös heille suunnatuista palveluista ja mahdollisuuksista. Esimerkiksi siitä, onko työnantajan mahdollista saada työllistämiseen taloudellista tukea tai millaista tukea on mahdollista saada työpaikalle, joka työllistää rikostaustaisen.

Euroopan unionin
osarahoittama

”

**Haluaisin tietää tarkemmin,
miten erilaiset rikostuomiot
vaikuttavat minkäkin työn
saamiseen.**

(Ammattilaisten kyselyn avovastaus)

”

Euroopan unionin
osarahoittama

Tunnistettu ilmiö: Rikostaustaisten työelämäosallisuuteen ja sen tukemiseen liittyvät tiedon puutteet

TAVOITE: Rikostaustaisten työelämäosallisuuteen ja sen tukemiseen liittyvän tiedon kokoaminen ja selkeyttäminen

Haasteet

- Liian vaikea kielenkäyttö: Termit ja käsitteet eri organisaatioissa.
- Selkokielisyys ja oikeusmuotoilu puuttuu
- Tieto on hajallaan
- Oman prosessin tunteminen, mutta ei tiedetä seuraavaa "askelta"
- Moniammatillinen yhteistyö - tiedon laaja-alaisuus haastaa osaamisen
- Tarvitaan digitaitoja omien asioiden hoidossa – Ei voi soittaa ihmiselle
- Organisaatioiden muutokset ja myllerrykset sekä erilaiset järjestelmät

Mahdollisuudet

- Tieto täytyy esittää selkeästi ja ymmärrettävästi, jotta kaikki voivat ottaa siitä selvää ja ymmärtää sen merkityksen.
- Monikanavainen tiedonkulku: Tietoa tulee saada eri viestintäkanavista
- Tiedonkulun tulee olla monisuuntaista, jotta sekä tiedon vastaanottajat että lähettäjät voivat osallistua yhteiseen keskusteluun ja tiedonvaihtoon.
- Tietoa niin asiakkaiden, ammattilaisten kuin työntekijöiden käyttöön!

Ratkaisut

- Prosessien leanaus – asiakkaan polun selkeytys
- Tietopaketit ammattilaisille, asiakkaille, työnantajille
- Ammattilaisille auttava puhelin, kun ei ole itsellä tietoa (Kelalla oli käytössä)
- Toimivat verkostot ja neuvonta
- Monialainen yhteistyö
- Pidetään kiinni toimivista palveluista ja muutetaan ei toimivia!

Tulevaisuuskuva

- Rikostaustaisten oikeusturva toteutuu, kun he saavat oikean tiedonhelposti, selkeästi ja ymmärrettävästi.
- Rikostaustaisten oikeusturva toteutuu, kun ammattilaisilla on oikea tieto saatavilla helposti, selkeästi ja ymmärrettävästi.
- Rikostaustaisten työllistyminen helpottuu, kun työnantajilla on saatavilla oikea tietoa helposti, selkeästi ja ymmärrettävästi.

Euroopan unionin
osarahoittama

RIKOSTAUSTAISTEN TYÖELÄMÄOSALLISUUTTA TUKEVIIN PALVELUIHIN OHJAAMINEN JA HAKEUTUMINEN

Euroopan unionin
osarahoittama

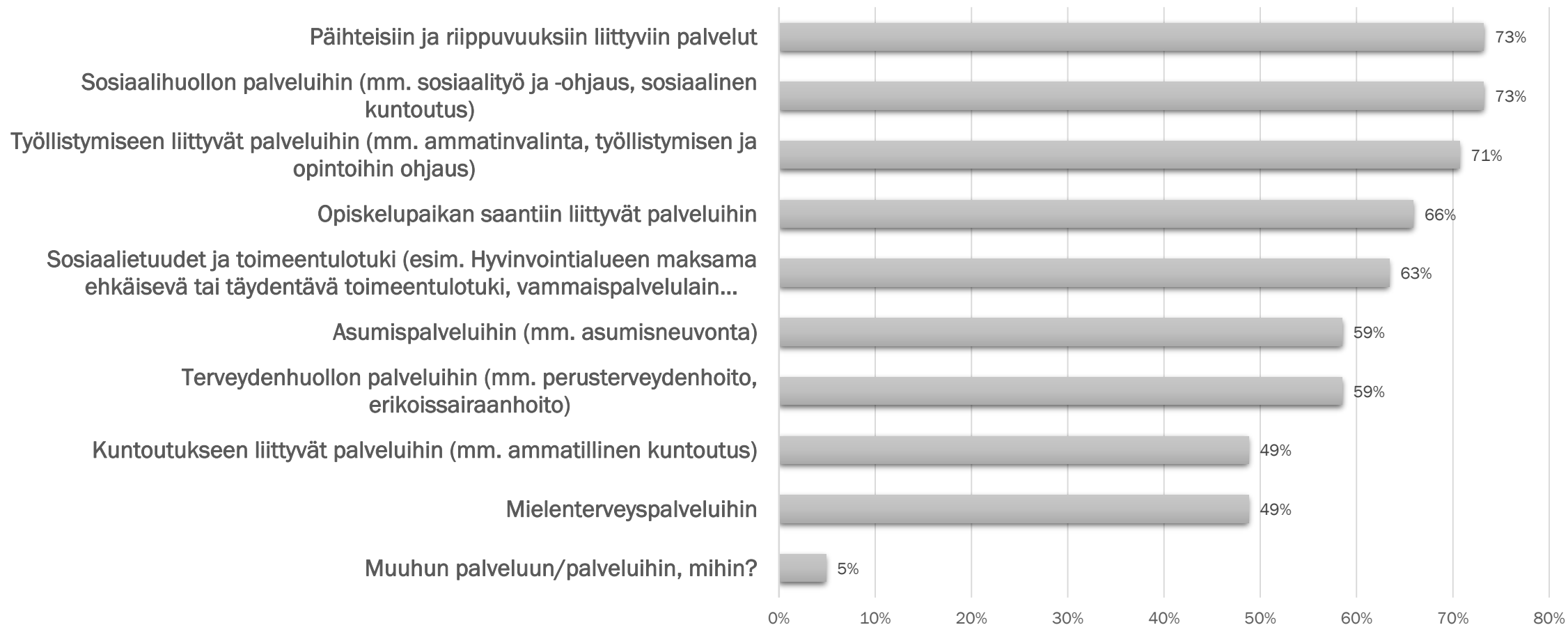
Rikostaustaisten työelämäosallisuutta tukeviin palveluihin ohjaaminen ja hakeutuminen

- Suurin osa (82 %) ammattilaisten kyselyyn vastanneista ohjaa rikostaustaisia asiakkaitaan työllistymistä ja/tai osallisuutta edistäviin jatkopalveluihin, ainakin osittain.
- Ammattilaisilta kysyttiin myös, minkä tahojen/toimijoiden kanssa (12 tahoa) tekee yhteistyötä rikostaustaisten henkilöiden työllistymiseen liittyen? Keskimäärin vastaajat tekivät yhteistyötä vähän yli 5 tahon kanssa (12:sta mainituista tahosta).
- Vähintään kaksi kolmannelta ammattilaisista ohjaa usein rikostaustaisia asiakkaitaan seuraaviin työllistymistä ja/tai osallisuutta edistäviin jatkopalveluihin (kuvio seuraavalla dialla)
 - päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyviin palveluihin (73 %)
 - sosiaalihuollon palveluihin (73 %)
 - työllistymiseen liittyviin palveluihin (71 %)
 - opiskelupaikan saantiin liittyviin palveluihin (66 %)
- Puolet rikostaustaisten kyselyyn vastanneista oli hakenut ja/tai saanut työnhakuun apua työllisyyspalveluista (55 %) sekä järjestöistä ja yhdistyksiltä (52 %), viidennes (21 %) työllistymistä edistävästä palveluista ja 10 % ammatillisista oppilaitoksista.
- Kyselyn avovastauksissa ammattilaiset ja työnantajat kuvasivat eri tahojen välisen verkostoitumisen ja yhteistyön olevan tärkeää ja edistävän rikostaustaisten työllistymistä.

Ammattilaisten kysely

Minkälaisiin työllistymistä ja/tai osallisuutta edistäviin jatkopalveluihin useimmiten ohjaa rikostaustaisia asiakkaita? (n = 41) (keskiarvo = 5,7 palvelua)

Euroopan unionin
osarahoittama

”

**Verkostoituminen ja yhteistyö
antaisi enemmän ymmärrystä
erilaisia elämäntilanteita
kohtaan ja vähentäisi
ennakkoluuloja.
(Työnantajien kyselyn avovastaus)**

”

Euroopan unionin
osarahoittama

YHTEENVETO

Euroopan unionin
osarahoittama

Yhteenveto

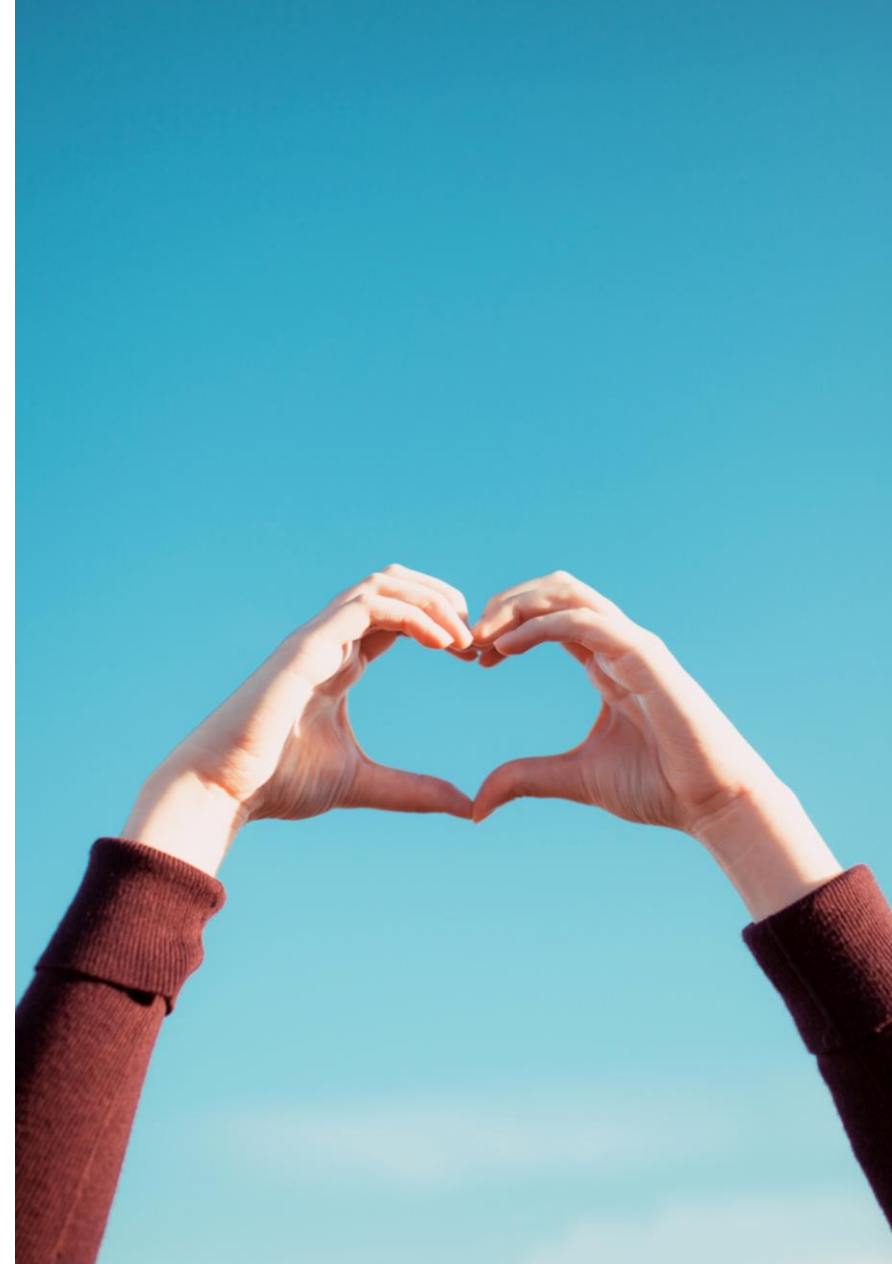
1. Rikostaustaisten työllistyminen on usein haasteellista
2. Erilaisten haasteiden kasautuminen hankaloittaa rikostaustaisten työllistymistä
3. Päihde- ja mielenterveysongelmat sekä erilaiset neurokirjon piirteet hankaloittavat rikostaustaisten työllistymistä
4. Vähäinen osaaminen, koulutustaso ja työkokemus hankaloittavat rikostaustaisten työllistymistä
5. Taloudelliset ja juridiset syyt hankaloittavat rikostaustaisten työllistymistä
6. Ennakkoluulot hankaloittavat rikostaustaisten työllistymistä
7. Sopiva tuki, hoito ja kuntoutus edistävät rikostaustaisten työllistymistä
8. Osaamisen vahvistaminen ja kouluttautuminen edistävät rikostaustaisten työllistymistä
9. Rikostaustaisten työllistymisestä ja sen tukemisesta on eri asianosaisilla liian vähän tietoa
10. Monialainen yhteistyö ja palveluohjaus edistää rikostaustaisten työllistymistä

”

**Aihe on tärkeä ja toivottavasti
rikostaustaisten työllistyminen
helpottuu!**
(Työnantajien kyselyn avovastaus)

”

Euroopan unionin
osarahoittama

SUOSITUKSET

Euroopan unionin
osarahoittama

Suosituksia

Rikostaustaisten työllistymistä hankaloittavat päihde- ja mielenterveysongelmat sekä erilaiset neurokirjon piirteet, joihin rikostaustaisille on tarjottava oikea-aikaista ja riittävän pitkäkestoista hoitoa ja kuntoutusta. Huomiota tulee kiinnittää erilaisiin nivelkohtiin, kuten vankilasta vapautumiseen, jotta hoito ja kuntoutus ei katkea.

Rikostaustaisten työllistymistä hankaloittavat vähäinen koulutustaso ja työkokemus. Työelämäosallisuutta tukevissa palveluissa on huomioitava erilaiset keinot lisätä työelämässä vaadittavaa formaalia ja ei formaalia osaamista. On myös tuettava erilaisia mahdollisuuksia työkokemuksen hankkimiseksi esimerkiksi työkokeilujen kautta.

Oppimiseen ja opinnoissa selviytymiseen täytyy tarjota tukea sitä tarvitseville ja erityisesti henkilöille, joilla on neurokirjon haasteita. Rikostaustaiset tarvitsevat myös yrittäjyyttä tukevia palveluita.

Rikostaustaisten taloudellinen tilanne on usein haasteellinen muun muassa ulosottovelkojen vuoksi. Taloudellinen tilanne estää rikostaustaisten työllistymistä, joten rikostaustaiset tarvitsevat tukea tilanteensa selvittämiseen sekä arjen raha-asioiden osaamisen vahvistamiseen. Tarvitaan myös erilaisten taloudelliseen tilanteeseen liittyvien myyttien ja uskomusten, kuten ”työllistyminen ei kannata taloudellisen tilanteen vuoksi”, kumoamista.

Euroopan unionin
osarahoittama

Suosituksia

Rikostaustaisten työllistymistä hankaloittavat usein monimutkaiset ja kasaantuneet tekijät, joihin vaikuttaminen vaatii monipuolisia palveluita ja tukimuotoja.

Ammattilaisilta tarvitaan hyvää palveluohjauksen ja monialaisen yhteistyön hallintaa. Haasteiden kasaantuessa rikostaustainen tarvitsee usein rinnalla kulkijan, joka tukee, ohjaa, motivoi ja saattaa oikeiden palveluiden piiriin sekä palvelusta toiseen. Järjestöillä voisi olla merkittävämpi rooli rinnalla kulkevien palveluiden toteuttajina, sillä heillä on jo tarvittavaa erityisosaamista sekä kohderyhmää tukevia keinoja käytössään (mm. vertaistuki, kokemusasiantuntijuus).

Juridiset esteet tietyille aloille työllistymiseksi tulee selkeyttää ja koota helposti saavutettavaan muotoon, jotta tietoa käytetään yhdenvertaisesti ja estetään mahdollinen syrjintä. Juridisilla esteillä voidaan tarkoittaa SORA-lainsäädännön alle kuuluvia aloja sekä turvaselvitystä vaativia työpaikkoja.

Rikostaustaisten työelämäosallisuutta hankaloittavat erilaiset, ja usein moninkertaiset, ennakkoluulot liittyen esimerkiksi rikos- tai päihdetaustaan liittyen.

On tärkeää tiedostaa, että ennakkoluulot ilmenevät niin asenteissa kuin erilaisissa tilanteissa ja rakenteissa. Ennakkoluulot ovat usein myös molemminpuolisia. Oikeanlaista tietoa tarjoamalla ja hyviä kokemuksia mahdollistamalla voidaan vähentää osapuolten ennakkoluuloja.

Suosituksia

Rikostaustaisten työllistymistä edistäviä tekijöitä on tunnistettu ja näitä tekijöitä edistäviä palveluita sekä tuen muotoja on kehitetty, mutta niitä ei hyödynnetä riittävästi tai niiden resurssit eivät ole riittäviä.

Rikostaustaisten työelämäosallisuuteen ja sen tukemiseen liittyvä tieto näyttääkin olevan puutteellista ja sen koetaan olevan hajallaan.

Tarvitaan hajallaan olevan tiedon kokoamista sekä tämän kootun tiedon levittämistä.

Erityistä huomiota tulisi kiinnittää ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin, jotta erilaiset haasteet ja niiden kasautuminen ei johda rikoksien tekemiseen ja/tai uusintarikollisuuteen. On tärkeää, tiedostaa ne lukuisat esteet ja haasteet, jotka vaikeuttavat rikostaustaisten työelämäosallisuutta, mutta myös työelämäosallisuutta edistävät tekijät ja mahdollistaa niiden toteutuminen. Työelämäosallisuus toimii rikostaustaisille henkilöille muutoksen mahdollistavana ”koukkuina” (hooks for change), jotta yhdessä henkilön muuttuvan identiteetin kanssa mahdollistavat rikoksettoman elämäntavan.

”

**Olisi tärkeä saada se
potentiaali käyttöön, mitä
ihmisillä on.**
(Rikostaustaisten kyselyn avovastaus)

”

Euroopan unionin
osarahoittama

